

Գէորգեան Ալեքսանդրապօլու թ. 963, որով շնորհին նմա իրաւունք կրելոյ զկամիլաւկայ:

— Հաստատութեան Հոգաբարձութեան դպրոցին Հայոց Սիմֆերոպոլ քաղաքի, թ. 1006:

— Օրհնութեան թ. 1009 յանուն Յովհանու Բունեաթեան:

— Օրհնութեան թ. 1010 յանուն Գասպար աղայի Կարապետօղլեան:

— Եանուն Ամեն. Ս. Պատրիարքի Կ. Պօլսոյ Տ. Մատթէոս Արքեպիսկոպոսի թ. 1054 որով վաւերական Համարի երկրորդ պսակ Եակովբ աղայի Մուրադեան ընդ Հօիփսիմէի և Ժառանգը օրինաւոր իսկ առաջին պսակն լուծեալ:

— Եանուն Տ. Եակովբ քահանայի Տ. Գրիգորեան Երեւանցոյ թ. 1094, որով շնորհին նմա իրաւունք կրելոյ զոսկեզօծ խաչ լանջական:

— Հաստատութեան Հոգաբարձութեան ս. Թէոփորոս Եկեղեցւոյ Նոր Նախիջևանի թ. 1098:

— Հաստատութեան Հոգաբարձութեան դպրոցին Հայոց Խարասուբաղարի թ. 1899:

— Եանուն Տ. Միքայէլ վարդապետի միարանի ս. Երուսաղեմի թ. 1115, որով շնորհին նմա իրաւունք կրելոյ զկաշ վարդապետական ափանակուռ:

— Հաստատութեան Հոգաբարձութեան օրիորդական դպրոցին ս. Լուսաւորի Եկեղեցւոյ Նոր Նախիջևանի, 1138:

— Հաստատութեան Հոգաբարձութեան օրիորդական դպրոցին ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ Թելաւ քաղաքի, 1139:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ՝

ԿՐԾՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

1. Մեղքի քննութիւնը	Կ. Վ. 543
2. Հաքէշների Եկեղեցին	548
5. Կրկին քննութեան խնդիրը	Կ. Վ. 553
4. ԵգեճիճԱԿԱՆ ԶՐՈՐԻՈՒՆ	561

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԵՏԱԿԱՆ

5. Սգոյ օրեր	Յ. Յովհաննիսեան	569
6. Պարթեւները Պարսկաստանում	Ն. Զ.	570
7. Եւրոպական Նոր հրատարակութիւններ Կ. Վ.		575

ՄԱՆԱԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

8. Դպրոցական բժշկի կարեւր ու նրա պարտքերը	Ն. Զ. 576
9. ՄԱՆՐԱՆՈՒՐ	579

ԱԶԳԱՅԻՆ

10. Ենեղեթի ՎԱՍՏԱՆԱՅԻՆ	580
Մայր Աթոռ	
ՏԱՏԿԱԿԱՆ	

ՊԵՏՏՈՆԱԿԱՆՔ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ՝

ՅԱՆԿՆԱԾ.

Յիշատակ դատաւնքաց Գորիա եւ Եմենիկայից. ՄԱՏԵՆԱՆՕՍՈՒԹԻՒՆ.

ՅԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ:

ՅԱԽԵԼՈՒՄ՝ ԱՐԱՐԱՏԻ 1896 Թ. ՕԳՈՍՏՈՍ.

ՅԻՇԱՏԱԿ ԴԱՏԱԿԱՆՔԱՅ

ԳՈՐԻԱ ԵՒ ՇՄՈՆԻ ՎԿԱՅԻՅ

ՈՐ ՎԿԱՅԵՑԻՆ ՅՈՒՌՆԱՆ.

3 Յամի վեցհարիւրերորդի հինգետասներորդի թագաւորութեան Արեքսանդրի¹ Մակեդոնացւոյ որ է ամ ութերորդ² թագաւորութեանն Դեոկլիտիանոսի որ թագաւորեաց զինն և տասնամի³ ի հիւպատոութեան յամին ութ և տասներորդի⁵ Մաքսիմիանոսի [Ա455a] վեցերորդի. և ի քաղաքապետութեան Նաբա և Արգարու որդւոյ Զոորայ⁴ յամն Կոնստանդինոսի Ուսայի արար Դեոկլիտիանոս⁵ հալածուին քրիստոնէից⁶ յամնայն տեղիս իշխանութեան իւրոյ. այնպէս զի քահանայք սուրբք չարաչար հարկաւք տանջեալ լինէին և դրստեք սուրբ ուխտին յանարգանս խայտառականաց տուեալ լինէին. և ոչ էր խաղաղութիւն այնմ որ ելանէր և որ մտանէր յիրեսաց սրտամտութեան նեղչին, որ նեղէր զնոսա զոհչի:

Հրաման թագաւորութեանն ստեպստ[Ա396a]էպ թագաւորեալ էր ի վերայ բազմաց, և ահ և երկիւղ⁷ լուծեալ ի վերայ նոցա. և առաւել ընդ այս երկնչէին թէ զուցէ վասն մարմնոյ ուրացի որ ի հաւատոց ի կենաց իւրոց որ ի Զրիստոս: Զանգի զայս փոյթ յանձին ունէին հալածիչքն, զի ի Զրիստոսէ արքայէ ուրացին, և Զևս կուռս նզովեալս խոստովանեցին, և ամենայն որ⁸ որ զընիցէ կամ գնոյ տացէ խուսկս⁹ նմա արկանիցեն:

1 Ա „Աղեկսանդի“ 2 Բ „ուծերորդ“ 3 Բ „ուծ եւ ի տասներորդի“ 4 Ա „զոորա“ Բ „զոորա“ 5 Բ „Դեոկլիտիանոս“ 6 Բ „քրիստոնէից“ սոյն ուղղագրութեամբ յամին:

7 Բ „երկեւղ“ 8 Ա „խոստովանեցին եւ ամենայն որ որ“ Բ „խոստովանեցին ամենայն որ եւ ամենայն որ որ“ 9 Բ „խուսկ“ 10 Բ „ի գեղէ գգնալա“

53 Իսկ Գորիա սուրբ ի Մարգեղեանս գեղ-
ջէ, Շմոնա սուրբ ի Գեղանգա գեղջէ, 40
զորոց չարախաւս եղեն առաջի դատա-
ւորի աշխարհին. քանզի լուան վնոցանէ
40 եթէ որչափ փոյթ յանձին ունին նոքա
վասն երկրպագուաց Զրիստոսի որ էին
ի գեաւան շուրջ զնոքաւք. զգուշացու-
ցանէին զնոսա և ասէին թէ Զգոյշ լե-
րուք կենաց ձերոց և մի՛ երկնիք ի սպառ-
նայեաց հալածչացն, զի Նլանէ հոգի
43 նոցա և դառնան ի հոգ իւրեանց և յայ-
նում առաք կորիցեն ամենայն խորհուրդ
նոցա չարք որ վասն մեր: *

56 Եւ իբրեւ լուաւ դատաւորն զայս ա-
մենայն առաքեաց և ետ ածել զերկոսին
զնոսա հանգերձ այլ բազում մարդկամբ,¹
բայց կէսք ի նոցանէ քերեցան և զնացին
ի տունս իւրեանց, և որք ոչ տանջեցան
և քերեցան՝ ինքեանք իսկ հալածիչքն
թոյլ ետուն նոցա² և արձակեցին զնո-
սա ի տունս իւրեանց. և մնացին Գորիա
55 և Շմոնա ինքեանք միայն, զի զնոսա մի-
այն արգելին:

60 Բայց քաջալերէին ի միտս իւրեանց և
ի խորհուրդս, զի լուան եթէ քանի ըն-
կերք հաղորդ են³ նոցա յայլ գաւառս.
Եպիփանէս և Պետրոս Պամփիլոս⁴ հան-
գերձ այլաւք բազմաւք ի նկատել ի Պա-
ղեստինէ գաւառէ, Տիմոթէոս ի Գազա
Փղշապետոյ, Պաւղոս յԱղեկոսանդրիւս⁵
65 մեծ Սիքեմ⁶ ի Նիկոմիդիա⁷ Փիլիպպոս
ի Հերոդիանուպոլիս⁸ չարմէ և ընկերք
իւր ի Մծբին, Պետրոս ի Մեկիտինէ. և
այլ բազումք որ իբրեւ զնոսա որք պը-
սակեցան վկայութեամբ:

70 Հրամայեաց Մուսիսիանոս դատաւոր,
որ էր յՈւռհայ զի ածցեն առաջի նորա
զԳորիա և զՇմոնա վկայս. և սկսաւ ա-
սել ցնոսա⁹ այսպէս. [Ա455b]

75 Տեարք մեր թագաւորք հրաման ետուն
ինձ, զի զոհնալիք պատկերիս այսմիկ որ
կոչի Զեւս, զի արկանիցէք կնգրուէս ի վե-
րայ բազնիս, որ եղեալ է առաջի նորա,
և զի ի բաց կայցէք դուք ամենեքեան
ի քրիստոնէութենէդ յորում կայք. քան
80 զի մոլորեալ էք դուք, զի ոչ խոստովա-
նիք թէ զոն զիք:

Շմոնա ասէ. Ոչ եթէ մոլորելով մո-
լորեալ եմք մեք, քանզի ի ճշմարտու-
թեան կամք մեք. և զհաւատս մեր և
55 զքրիստոնէութիւն, որ է կեանք մեր,
քաւ լից[Ա396b] ի մեղ թողուլ, և փա-
տեղէն պատկերիդ, զոր արարեալ է⁸ հիւ-
սան և բեւեռեալ բեւեռաւք դարբնի՝ ոչ
արկանեմք մեք խունկս որ է գործ մոլո-
րութեան և տանի ի կորուստ. և զմի առ-
աւած ամենայնի որ են⁹ ոչ բարկացու-
ցանեմք, և ոչ փոխանակեմք ընդ նորա
պատկերս ձեռագործս մարդկան. զայն
որ շնորհաւք իւրովք փրկեաց զմեզ ի մո-
լորութենէ ի ձեռն Եփեսոսի Զրիստոսի
95 որդւոյն իւրոյ սիրելոյ,¹⁰ և լուսոյ մե-
լոյ և փրկչի և բժշկչի և՝ կենարարի
կենաց մերոյ:

Դատաւորն ասէ. Թագաւորք հրաման
ետուն այսպէս և հարկ է զի լիցին կամք
100 նոցա փութապէս:

Գորիա ասէ. Հուար դու և ի մէնջ. մեք
զհաւատս մեր ոչ թողումք և զկամս մարդ-
կան, որ նման են ձեզ, ոչ առնեմք այլ առ-
նեմք մեք զկամս հաւրն մերոյ որ յերկինս
է և զսիրելոյ նորա Եփեսոսի Զրիստոսի
այն որ ասացն թէ Որ խոստովանի յիս ա-
ռաջի մարդկան, և ես խոստովանիմ զնա
առաջի հաւր իմոյ որ յերկինս. և ամենայն
110 որ ուրանայ զիս առաջի մարդկան, ուրա-
ցայց և ես զնա առաջի հաւր իմոյ և հրեշ-
տակաց² նորա: *

Դատաւորն ասէ. Ոչ այսուհետեւ ե-
ղեալ է ի միտս ձեր առնել զկամս թա-
գաւորաց և զոհնել զիցն:

Շմոնա ասէ. Մեք առնեմք զկամս ար-
քային արքայից, որ յերկինս է, և զառ-
ծելոյ³ նորա Եփեսոսի Զրիստոսի փրկչին
մերոյ, և զայս կամս հեթանոսութեան
120 մեղաց ոչ առնեմք մեք:

Դատաւորն ասէ. Եթէ յայդ միտս կայք,
մեռանիք դուք ըստ հրամանի թագաւո-
րաց, որ հրամայեցին այսպէս:

Գորիա ասէ. Ոչ եթէ մեռանելով մե-
ռանիմք մեք որպէս և կարծէք դուք,
այլ կենով կեամք, որպէս և հաւատամքս,
125 իբրեւ առնիցեմք մեք զկամս բարերար
արարչին մերոյ. ապա եթէ զկամս թագա-
ւորաց առնեմք՝ ճշմարտեւ մեռանիմք որ-

¹ Բ. մարդկամբք. ² Բ. չեք. ³ Բ. են հաղորդ.
⁴ Բ. Պամփիլոս. ⁵ Բ. յաղեքսանդրիա. ⁶ Բ. ի Նիկոմի-
ժ կոմոգիա. ⁷ Ա. ի Նիկոմիդիա. ⁸ Ա. քոնոսա. սոյն ուղ-
ղագր. յամալս:

* Սաղմոս ԺԽԵ. 4.

⁸ Բ. չեք. ⁹ Բ. որդւոյ. ¹⁰ Բ. սիրելոյ.

¹ Բ. չեք. ² Բ. հրշտակաց. ³ Ա. զառծելոյ.

* Աւետ. Մատ. Ժ 32. Ղուկ. ԺԲ. 8, 9.

150 պէս ասացերիւ. և եթէ նա սպանանէ չիք որ որ կարէ կեցուցանել, և եթէ դու սպանանես զմեզ, ի հրամանէ թագաւորաց որպէս ասացերիւ, յուսացեալ եմք ի նա զի կեցուցանէ զմեզ. քանզի նորա են երկոքեան աշխարհք, և մէք վասն անուան նորա ահա տամք զմարմինս մեր ի սպանումն, որպէս զի կատար[Ա456a]եսցի ի մեզ պատուիրան կենարարին մերոյ:

Եւ հրամայեաց դատաւորն Եւեռոս դահճապետի տանել՝ զերկոսեան և արգելուլ ի բանդի, ուր արգելեալ էին ընկերք իւրեանց ի փուտկայի միջ որ կոչի Բեթթիկա, ընդ երկցունս և սարկաւազունս ընկերս իւրեանց, որ էին տեղ ի կապանս:

Եւ առաքեաց Դիոկղիտիանոս⁵ արքայ զինի⁶ Մուսիսիանոս դատաւորի. և չուգաւ նա յԱնտիոք առ նա.⁷ և հրաման ետ նմա թէ զխալդ դատեացի զերկցունսն և զայլ քրիստոնեայսն, որք ոչ առնուն յանձն զոհել:

Իբրեւ եկն Մուսիսիանոս դատաւոր ի թագաւորէն յՌուհա առաքեաց ետ ածել զԵմանա և զԳորիս ի փուտկայէ անտի⁸ ուր արգելեալ է[Բ397a]ին հանդերձ զինորաքն, որ պահէին զնոսա անդ: Իբրեւ մահն երկոքեան և կացին առաջի դատաւորին՝ սկսաւ դատաւորն խաւսել այսպէս.

160 Ասէ. Տիարք մեր թագաւորք հրաման ետուն ինձ այսպէս, զի զոհեմք պատկերիս այսմիկ և արկանիցք կնդրուկ ի վերայ բազնիս զոր եղեալ է առաջի Զեւս զից, զոր դուք իսկ տեսնէք, և զի նուիրեցայք⁹ առաջի նորա զինի. և որ ոչ դնէ առաջի նորա զինի և ոչ արկանէ խունկ և կնդրուկ առաջի Զեւս զից, ի վերայ ատրաղոյն կրակարանաց որ եռացեն ի հօգի հրամայեալ է կացուցանել¹⁰ զնա և ի վերայ եռանդան բահուց ջեռուցելոց ի սաստիկ բոց հրատի. և քթովք հրամայեալ է տանջել զձեզ, մինչ ծորեսցին իջցեն ամենայն մարմինք ձեր առաջի ձեր. և քերելով հրամայեալ է քերել զձեզ, մինչև երեսացին թոքք ձեր. և գունդս կապարիս հրամայեալ է ջեռուցանել և գնել յանթս¹ ձեր, մինչև

ծակեսցի փոր ձեր. և հրամայեալ է դարձեալ² կախել զձեզ զբազկաց³ ձերոց, մինչ ձեղքեսցին և քակեսցին առջք ձեր ի թիկանց ձերոց. և ի կապիճս երկաթիս հրամայեալ է⁴ արկանել զմի ոտն⁵ ձեր և կախել զձեզ զնոյն իսկ ոտանէ, որ արկեալն իցէ ի կապիճս երկաթիս. և այլ դատաստանս մեծ և դառինս հրամայեալ է ինձ դատել զձեզ, մինչև առնիցէք զկամս թագաւորաց: Արդ մի՛ կայք հակառակ ընդդէմ հրամանի, զոր հրամայեալ է, այլ զոհեցէք որպէս ասացի ձեզ, զի մի՛ տեսջիք ի մարմինս ձեր զդառն տանջանս և արկանիցէք զանձինս ձեր ի խիստ նեղութիւնս:

Եմանա ասէ. Մեք ի բաղմութենէ դատաստանացի փոքր ժամանակեանս՝ զոր համարեցար մեզ՝ ոչ երկընչիմք, այլ երկընչիմք մեք ի դատաստանաց զեհնին, որ պահեալ է ամենայն ուրացողաց: Եւ աստուած մեր, որ վասն անուան նորա դատմեք մեք առաջի քո, [Ա456b] ի հերոյն որ յախտենիցն է ապրեցուցէ զմեզ և ի դատաստանաց քոց՝ տայէ մեզ զաւրութիւն համբերութեան՝ որ փոքր մի սաստկանան և ապա յետոյ մեան և պակասին. քանզի մինչ ելանէ հողին ի մարմնոյն ցուցանեն զգաւրութիւն իւրեանց և սպա խափանին և անցանեն. վասն այսորիկ արժան է⁶ մեզ համբերել⁷ փոքր սպառնալեաց դատաստանաց զոր ասացերս⁸ որպէս զի դոքաք ապրեսցուք ի հանդերձեալ դատաստանէն, յորում դատեալ լինին որք ուրանան զարարիչն մեր: Որոց որդին⁹ նոցա ոչ մեռանի և հուր կիզման նոցա ոչ շիջանի.*

Դատաւորն ասէ. Ի բոց փախերուք ի մոլորութենէ անտի, զոր ասացի ձեզ, և արարէք զկամս թագաւորաց, քանզի ոչ կարէք համբերել խիստ դատաստան [Բ397b]այն զոր հրամայեալ են ինձ թագաւորաց դատել զձեզ, մինչև առնիցէք զկամս նոցա:

Գորիս ասէ. Ոչ եթէ մոլորելով մոլորեալ եմք մեք, զի ասեմք եթէ չիք զիք, և ոչ¹⁰ եթէ ի խաւարի գնամք իբրեւ զերկրրպագուս կոչոյ, քանզի որովք եմք մեք լուսոյ և մինչև ի մահ հաստատեալ կամք

⁴ Բ ,,տանեալ": ⁵ Բ ,,դիոկղեոսիանոս": ⁶ ԱԲ ,,զկն":
մեք ուղղում ենք զԿնի: ⁷ Բ ,,եւ չուգաւ առ նա յԱնտիոք":
⁸ Բ ,,անդի": ⁹ ԱԲ ,,զնուորեցայք": ուղղում ենք
զի նուիրեցայք զնուորեցայք ներքեւ ասացուածի վրայ
,,արկանել կնդրուկ եւ նուիրել զնոյն ի վերայ բազնիս, որ
եղանալ է առաջի Զեւս զից": ¹⁰ Ա ,,կեցուցանել":

¹ Բ քերուած եւ նոյն գրով ուղղած ,,յոտս": ² Բ ,,դարձել":
³ Բ ,,բազկաց": ⁴ Բ ,,հրամանել": ⁵ Բ ,,ոտս":
⁶ Բ ,,եւ արժան է": ⁷ Բ ,,համբերել": ⁸ Բ ,,ասացերոյ":
⁹ Բ ,,որդին": ¹⁰ Բ չիք
* Մարկ. Թ. 47.

ի հաւատս մեր. և նա վկայէ վասն մեր
կթէ ճշմարիտ եմք մեք այնր բարերար
հովութի որ ետ զանձն իւր փոխանակ մեր
և փրկեաց զմեզ յիշխանութենէ խաւարի
250 և ապրեցոյց զմեզ ի սատանայէ. այն որ
աւտոյիկ ձեպէ զաւրացուցանէ զձեզ ի վե-
րայ մեր, որպէս զի եղիցին կամք նորա
հոգաբարձութեամբ սպառնալեացդ ձերոց
ի վերայ մեր. որպէս արարին զկամս նո-
255 րա այնոքիկ, որ հնազանդեցան նմա
Բայց մեզ զրեալ է, զի Մի երկիցուք
յայնցանէ որ զմարմին սպանանեն և զշուն-
չն ոչ կարեն սպանանել *

Դատաւորն ասէ. Ամենայն զի երկայ-
240 նամիտ եղէ ես առ ձեզ ոչ եթէ զի երկ-
րորդիցէք ինձ զբազումսդ ի զրոց ձերոց,
այլ զի առնիցէք զկամս թագաւորաց,
որպէս կանխեցի ասացի ձեզ, և երթի-
ցէք ի տունս ձեր խաղաղութեամբ:

Շմոնա ասէ. Եղևամբ մեք յա-
տուած, որում մեք երկիր պագանեմք,
զի որպէս ասացիր դու մեզ՝ յայսմ ա-
տենէ քում մէ ի ճշմարիտ տունն մեր
երթամք, ուր Աբրահամն է՝ և Ղազար
250 աղքատ ի զոգ նորա՝ որ նա ինքն է հայր
հաւատոց մերոց, և ի ժամանակեան տա-
ղաւարս մեր այլ ոչ ևս եղեալ է ի մօր
դառնալ և մօտանել, այլ երթամք մեք
ի ժամանակես ամենայն կենդանեաց:

Դատաւորն ասէ. Ոչ կամիմ ես եթէ
255 որում ակն ունիք դուք՝ եղիցի ձեզ ի
ձեռաց իմոց և վասն այսորիկ երկայնա-
մտեմ ընդ ձեզ և լսեմ զամենայն ինչ,
զոր խաւսիք դուք, զի հաւանիցէք ինձ
260 և առնիցէք զկամս թագաւորաց. քանզի
կարէի ես ըստ իշխաւ [Ա 45:7a] խոթեանն
զոր ունէի և հրամայեալ էր ինձ ի թա-
գաւորաց, զի փութացայց վասն տանջա-
նաց և կտտանաց ձերոց և չարչարանաց
265 մարմնոց ձերոց:

Գորիա ասէ. Բաղում անդամ 2
լուար ի մէնջ, եթէ բռնք մեր ճըշ-
մարիտ են և հաւատք մեր մի են, և
ոչ զոհմեք մեք, քանզի և պատուիրեալ
270 իսկ է մեզ, զի Եղիցի բանն մեր՝ այոն
այո և ոչն ոչ: **

Իբրեւ ետես դատաւորն թէ ոչ առնուն
յանձն զոհել, հրամայեաց Եւթոսս դահ-

275 ճապետի զի կապեցէ զերկոսեան զբաղ-
կաց իւրեանց ի վեր և պրկեցեն զար-
ձեալ զոսս նոցա ի վայր: Եւ կախեցին
զերկոսեան ըստ հրամանի դատաւորին և
պրկեցին զնոսս յոյժ: Եւ այնպէս կա-
280 յին կախեալ յերկից ժամուց մինչև ցու-
թամ [Բ 398a] և բնաւ ամենեւին ոչկն
խաւսեցան, այլ ի լուութեան էին յայ-
նում ամենայն ընդ յերկար՝ կախադանին:

Իբրեւ լուաւ դատաւորն յոյժ զարմա-
ցաւ ընդ անչափ համբերութիւնն վա-
285 յիցն. հրամայեաց դահճապետին հար-
ցանել զնոսս մինչդեռ կախեալն կային
տեսանել թէ առնիցեն զկամս թագաւո-
րաց, իջուցէ զնոսս և արձակեցէ ի
նեղութենէ իւրեանց: Եւ մատնաւ առ
290 նոսս դահճապետն և սակաւ հարցանել
զնոսս բարձր բարբառով. Հաւանեցա-
լո՞ւք դուք առնել զսատ թագաւորաց:

Նոքա՝ քանզի ոչ կարէին խաւսել յու-
շաթափութենէ բազկաց իւրեանց՝ ակ-
295 նարկէին և եթ զլիսովքն ի վեր կոյս թէ
ոչ առնումք յանձն:

Իբրեւ թոյլ ետուն հարուստ ժամս և
ձանձրացան և այնոքիկ, որ կային անդ
և տեսանէին, հրամայեաց դատաւորն
դահճապետին իջուցանել զնոսս ի կա-
300 խաղանէն և տանել արկանել ի դուր մի
խաւարային, որ կոչի վիրապ, և հար-
կանել զերկոսին ոսս նոցա ի կոճեղ մին-
չև ցառաւաւտն:

303 Եւ իբրեւ լուսացաւ՝ արձակեաց զոսս
նոցա ի կոճեղէն և տարաւ արգել զնոսս
ի դուբն խաւարային, և ծեփեցին զերդ
և զգուռն գրին, զի մի տեսցեն լոյս զե-
րիս աւուրս, ի հրոսից ամսեան և էր ա-
310 մաքն, և ոչ հաց ոք տարաւ նոցա և ոչ
ջուր արբին:

Եւ զինի երկից տուրնջեան և երկից զի-
շերոյ՝ զի ոչ տեսին նոքա լոյս, բացին
315 զգուրս գրին յերեսաց նոցա և պահե-
ցին անդէն ի նոյն գրի, ուր արգելեալն
էին զնոսս, զհրոսից ամիս ի զլուս և
զնաւասարդի և զհոռի, մինչև ի չորեք-
տասաներորդն զաղոց:

320 Եւ առաքեաց դատաւորն և ետ ամել
առաջի իւր զերանելիսն և ասէ զնոսս.
Արարէք զկամս թագաւորացն:

1 Բ չեք 2 Ա անկում 3 Բ այոն

* Մաթ. Ժ. 28. ** Մատ. Ե. 37.

4 Բ ընդ երկար 5 Բ արկանել զնոսս 6 Ա զի-
շերոյ 7 Բ չորեքտասաներորդն

Գորիա ասե՛. Բան մեր և հաւառք մի է, բայց դու զոր ինչ հրամայեալ է քեզ ի թաղաւորաց արա վաղվադակի՞ն⁸ զի ի վերայ մարմնոյ ունիս իշխանութիւն զուրայց ի վերայ հոգւոյս մերոյ տէր իւր միայն է⁹ իշխան:

Եւ հրամայեաց զատ[Ա457b] յաւորն զի դարձեալ միւսանգամ կախեցնէն զնոսա զմիոյ ոտանէն զլիւիւայր: Եւ արկին զկապիճն երկաթի յոտն¹ Շմոնայ և կրկնեցին զճուռնին նորա իբրեւ զուղտու², և³ արկին աւղ երկաթի ի ներքոյ ծնկին ի վերոյ քան զկապիճն երկաթի: Եւ վերացուցին և կախեցին զՇմոնա զլիւիւայր զմիոյ ոտանէն, յորում արկին զկապիճն⁴: Բայց զԳորիա՝ տեսին զի հիւանդ էր և տկար մարմնով՝ զնա ոչ կախեցին յայնմ ժամու: Եւ այնպէս կայր կախեալ Շմոնա զմիոյ ոտանէն⁵ յերկուց ժամուց մինչև ցհինգ⁶ ժամն:

Եւ ասէին ցնա⁷ զինուորքն, որ պահէին զնա՝ Արա⁸ [A398b] զկամս թաղաւորաց և արձակեցնէն զքեզ յայդ դուռն նեղութենէդ: Եւ ոչ խնայեաց ի մարմին իւր և ոչ խոտաւացաւ և ոչ բան մի ի շրթանց:

Եւ⁹ մինչդեռ կախեալ կայր զլիւիւայր՝ աղաթս մատուցանէր և ասէր. Դու ես երկրպագեալ հայր տեսն մերոյ Յիսուսի Զրիստոսի զի ճնճողեկ յորոգայթ առանց քո ոչ անկանի. դու ես որ ետուր զաւրութիւն յԱրրահամ սիրելին քո որպէս զի համբերեցէ փորձութեան իւրում: և Եովսէփ առաքինի որ ապրեցաւ ի տիկնոջէ իւրմէ. և ի Մովսէս որ համբեր յամառութեան¹⁰ առաջին ժողովրդեանն: և Եսեփայի որ սպան զմիւսամաւր դուստրն. և ի Դաւիթ, զոր հալածեաց Սաուղ արքայ.² և ի Դանիէլ և յեղբարսն իւր ի մէջ Բաբելոնի. և ի Շմաւոն վեմ: և ի Պաւղոս առաքեալ. և ի Ստեփանոս վկայ. և յամենայն խոտովանողան⁵ որք ետուն զմարմինս իւրեանց ի սպանումն խոտովանութեամբ և յաղծեցին ախոյանին որ մարտնչէր

ընդ նոսա. ելին յաշխարհէ բարի վկայութեամբ:

Դու տէր իմ¹ տուր ինձ զաւրութիւն համբերել³ յայսմ ժամու փորձութեանցս. քանզի դու միայն զիտես քանի՜ նեղէ զիս ախոյանն ցաւաւք մարմնոյս զի խոտացայց որպէս զի աայց զբերան իմ և արկցէ զիս զի ելից ի ճշմարտութենէ հաւատոց իմաց զոր ունիմ առ քեզ և շիջանիցի ճրագ իմ որ լուսաւորեցաւ իւզով աւծելոյ⁶ որդւոյ քո Յիսուսի Զրիստոսի տեսն մերոյ:

Բայց զամենայն զոր ասաց Շմոնա ի գրի առնէր զպրապեան հրամանաւ դատաւորին զի կայր առ նմա մինչդեռ կախեալն կայր:

Եւ իբրեւ ետես դատաւորն եթէ ոչ լինի խոտ դառնալոյ յախտէն յիւրմէ, հրամայեաց զահապետին իջուցանել զՇմոնա ի կախադանէ անտի և տանել արգելուլ զերկոսեան ի դուռն յորմէ ելին: Եւ մատնաւ դահապետն և իջոյց զՇմոնա ի կախադանէ անտի⁷: Եւ բարձին զահիճքն բառնալով և առին զնացին ընդ նմա և զԳորիա. և տարան արկին ի դուռն, ըստ հրամանի դատաւորին⁸:

Եւ յաւուրն հինգեասաներորդի⁹ քաղոց ամսոյ, յորում լուսանայր երեքշաբաթին ի ժամու զի խաւսեալ էր հաւու [Ա458a] երկցս անգամ¹⁰ յարեաւ դատաւորն և էջ ի տուն դատաստանին ի պատշգամն, որ է առ Բաղաց ձմերոցի: Եւ էր ընդ նմա¹ ամենայն երամականն իւր: Եւ լուցեալ տանէին առաջի նորա ճրագունս և կանթեզս. Եմուտ և նստաւ ի բեմի² անդ և առաքեաց ութ զինուոր և զգահապետն կոչել զնոսա: Իբրեւ բարձեալ բերելին զՇմոնա—քանզի ոչ կարէր զնալ յաջոյ ոտանէն, յորում վարեալ էր դուռն երկաթի և մալեալ էին ջիղք կրկնածի ծնկի նորա. բայց Գորիա թէպէտ ոտիւք իւրովք զնայր սակայն երկու զինուոր ունէին զնա մի յաջմէ և մի ի ձախմէ³ մի ի նեղութեանց

8 A „վաղվադակի“ 9 A շիջ 10 Ա „միւս անգամ“

1 Ա „յոտան“ 2 A „զուխտու“ 3 A շիջ

4 A շիջ „երկաթի: Եւ վերացուցին եւ կախեցին

զՇմոնա զլիւիւայր զմիոյ ոտանէն, յորում արկին զկապիճն“

5 A „զմի ոտանեն“ Ա „զմի ոտանեն“ 6 Ա „թիւնկ“

7 Ա „ընդ“ 8 Ա „արա“ 9 A շիջ 10 A „յամառութեան“

1 A շիջ „առաջին ժողովրդեանն“ 2 A „արքա սաւուղ“

3 A „խոտովանող“

4 A շիջ 5 A „համբերեալ“

6 Ա „աւծելու“ 7 A շիջ „անտի եւ տանել արգելուլ զերկոսեան ի դուռն յորմէ ելին: Եւ մատնաւ դահապետն եւ իջոյց զՇմոնա ի կախադանէ անտի“ 8 A շիջ „տարան“ 9 ըստ հրամանի դատաւորին“ այլ ունի համառոտ եւ արգիւ ի գոռքն: 9 A „նկիտասաներորդի“ 10 Ա „անգամ“

1 A „նմայ“ 2 A „ի բեմի“ 3 A „ունէին զնա յաջ եւ ձախմէ“

դատաստանի և բանդին [Յ399a] և միւսն
վասն ծերութեան իւրոյ — հրամայեաց
դատաւորն և ածին կացուցին զնա ա-
ռաջի նորա:

415 Ասէ ցնոսա դատաւորն. Խորհեցայք
դուք՝ առնել զկամս թագաւորացն և կայք
և տեսէք զարեւա զայս և ելանէք և եր-
թայք ի տունս ձեր խաղաղութեամբս որ-
պէս և՜ յառաջագոյն իսկ՝ խոստացայ
420 ձեզ և տեսանէք դուք զորեարս ձեր և
զատացուածս ձեր. քանզի թագաւորք
հրամայեցին, եթէ Որ զկամս մեր ոչ առ-
նէ՝ զարեւ մի՝ տեսցէ:

425 Գորիա ասէ. Գիտեմք զի ամենայն մար-
դիկ որդիք են Աղամայ, որ յերկրէ էր
և արարած արարչին. արդ զիարդ իշխեն
արարածք՝ տեսարք արարելումն՝ անուա-
նել, որ խաւարին և սպառին ի վտիճա-
նին ըստ նմանութեան միմեանց: Քանզի
430 իշխանութիւն աստուծոյ մերոյ թագա-
ւորեալ է ի վերայ ամենեցուն և արեգակն
տուաւ ի սպասաւորութիւն՝ ծագել յա-
րեւելից և մտանել յարեւմուտս: Արդ որ-
չափ ետ մեզ արարին մեր և արարին
435 արեւու՝ զնացաք մեք յաշխարհիս այսմիկ
և տեսաք լոյս սորա և այսաւր զկամս
աստուծոյ մերոյ առնեմք մեք. շատ է ժա-
մանակնս որչափ և տեսաք զսա. քանզի
ահա թէպէտ և այսպէս սակայն՝ փո-
440 խեցաք մեք յայսմ բնակութենէ, որպէս
և վկայէ բնութիւնս:

Դատաւորն ասէ. Ետն բաւական են
բազում բանք, զոր ասացի ձեզ և ասացիք
դուք ինձ. արդ համառաւտ ասեմ ձեզ,
445 հաւանիք դուք այժմ՝ 8 արկանել կնդրուկ
և նուիրել՝ զինի ի վերայ բազնիրս, որ
եղեալ է առաջի Ձեւ զից. կամ թէ
հրամայեցից վասն ձեր, թէ հանցեն և
մեռանիցիք ի ձեռն սրոյ, 10 որպէս և հը-
450 րամայեալ են՝ ինձ թագաւորաց:

Եմոնա ասէ. Ձի թէ արասցես մեզ
զայդ, զոր ասացերդ, զի ելցուք և մեռ-
ցուք ի ձեռն սրոյ, եղիցին քեզ վարձք
յաւրհանալն աստուծոյ, թէ արասցես մեզ
455 զայդ, զոր ինդրեցաք ի քէն ի սկզբանէ.
քանզի չիք հնար եթէ զոհեցուք կռոյ:

Դատաւորն ասէ. Ձէ ինչ այդ հարկ
եթէ մեռանիցիք, այլ արարէք զկամս

թագաւորաց և մի՝ մեռանիցիք այդպէս,
460 [Ա458b] քանզի ոչ կամիմ եթէ մեռա-
նիցիք դուք՝ ի ձեռաց իմոց և վասն այ-
նորիկ ներեցի ձեզ զայն ամենայն ընդ
յերկար՝ ժամանակս: Եւ լուայ ես զա-
մենայն, 5 զոր խաւեցայք դուք առաջի
465 իմ զի զայդ զոր ինդրէք դուք մի՝ երե-
ւեցի ձեզ առ ի յինէն:

Գորիա ասէ. Մեք մեռանիմք ի յայսմ
աշխարհէ՝ վասն անուան փրկչին մերոյ,
որպէս զի ապրեսցուք յերկրորդ մահուա-
նէ անտի՝ և արժանի լիցուք ծշմարիտ
470 կենացն, որ յաւիտենից թագաւորեալ են:
Քանզի չեմք մեք լաւ քան զառաջին ար-
դարսն ոչ՝ քան զԵմուոնն, որ խաչեցաւն
զլիւիվայր և ոչ քան զՊաւլոս, որ զխա-
տեցաւն ի չռոմ և ոչ քան զՍտեփանոս,
475 զոր քարկոծեցին հրէայքն [Յ399b] և ոչ
քան զԹակոբոս, զոր 10 սպան Ագրիպպաս
արքայ, և ոչ քան զԹովանէս՝ Մկրտչի,
զորոյ՝ 2 և հաւա զզլուխն Հերովդէս և ոչ
480 քան զայլս բազումս, որք ետուն զմարմինս
իւրեանց ի տանջանս և ի թշնամանս և
ի սպանումն խոստովանութեան՝ փոխա-
նակ անուանս այսորիկ երկրպագելոյ և
սրոյ՝ 3 Յիսուսի Զրիստոսի:

485 Դատաւորն ասէ. Ոչ զի երկրորդես-
ջիք՝ առաջի իմ զանուանս հաւատակ-
ցացն ձերոց լռեալ եմ և դադարեալ ես.
այլ զի զոհիցէք ըստ հրամանի թագաւո-
րաց և ապրեսցիք ի մահուանէ սրոյ, ո-
490 րում ակն ունիք դուք: 6

Եմոնա ասէ. Անարդ և տկոր եմք մեք
քան զամենայն մարդիկ, մանաւանդ յայս-
մանէ թէ կարծեսցուք, թէ հաւանակիցք
և կցորդ իցեմք այն առաջին արդարոցն
495 համեմատել ընդ նոսա բայց զոյ մեր մխի-
թարութիւն այն, որ ասաց մեզ՝ տէր
մեր, թէ Որ կորուսցէ զանձն իւր վասն
իմ՝ գացէ զնա. * և ծշմարիտ սյո է մեզ
թէ պահանջի արիւն մեր ի հալածչաց
500 մերոց:

Դատաւորն ասէ. Տեսանէք դուք, զի
ոչ փութացայ արդէն և հրամայեցի ի վե-
րայ ձեր մահ սրոյ, և ի նեղութեան կրո-

4 A չիք 5 A „առնիցն“ 6 A „արարելումս տեսարք“
7 A „թնայեալ եւ այս, սակայն“
8 A չիք 9 A „նորեալ“ 10 A „մեռանիցիք ի սրո“
4 A „ն“

2 A չիք 5 A „զայդ“ 4 A „ընդ երկար“ 5 A չիք
6 A „առ յինն“ 7 A „աշխարհ“ 8 A „անդի“ 9 A չիք
10 A „որ“
4 A „զովանէս“
2 A „զոր“ Ա „զոր“ 5 A „խոստովանութն մ“
4 A չիք 5 A „երկրորդեցիք“ 6 A չիք 7 A չիք
* Մատ. Ժ. 39. Մարկ. Ը. 35

տանայցն՝ զոր հրամայեալ է ինձ վասն
305 ձեր ի թագաւորաց, անփոյթ արարի մի-
ջև ցայժմ: Բայց տեսէք զգոյշ լերութի,
զուցէ իրրև հրամայեցից զնոսա ի վերայ
ձեր: 8 խոստանայցէք ի նեղութեանց ան-
տի: 9 առնել զկամս թագաւորաց, և ես
310 ոչ արարից որորմութիւն ի վերայ ձեր:

Գորիա ասէ. Զի եթէ չէր եղեալ ի
մտի և ի խորհրդի մերում համբերել ա-
մենայն կոտանաց յորս արկեր դու զմեզ,¹⁰
ոչ այսպէս պատասխանի դարձուցանէաք
315 քեզ: Քանզի դառն է դատաստանն, որ
հանդերձեալ է զալ ի վերայ ամենայ-
նի որ ուրանայ զաստուած, առաւել
քան զայդ, որով դուդ երկեցուցանես
զմեզ. արդ ահա անասիկ՝ կամք առաջի
320 քո, արա մեզ զամենայն ինչ, զոր հրա-
մայեալ է թագաւորաց, իրրև քրիս-
տոնէից: 2 և երկրպագուաց Զրիստոսի-
այն զի չիք ի թագաւորաց, որ ապրել⁵
կարէ ի դատաստանէ նորա:

325 Իրրև տեսին զդատաւորն, թէ յանձն
առնու ի վերայ նոցա զ[Ա459a] հրաժեշտ
մահու, ուրախ եղեն երկոքեան և փա-
ռաւոր առնէին զաստուած, զի արժանի
արար զնոսա այնմ, զոր խնդրէին ի դա-
330 տաւորէ անտի: 4 զի մեռցին վասն ա-
նուանն Եիսուսի Զրիստոսի: 5

Իրրև ետես դատաւորն զուրախութիւն
նոցա ընդդէմ սրոյն, յոյժ զարմացեալ
էր: 6 ընդ նոսա, 7 թէ ոչ բանիւ անգամ⁸
335 յանձն առին նմա առ սակաւ մի ժամու-
նակս: 9 ծափ զծափի սկաւ հարկանել,
և լռեաց և դադարեաց, և խորհէր թէ
զինչ արացէ զնոսա:

340 Ասէ ցնոսա. 10 Դիբն իսկ եղիցին ինձ
վկայք, թէ ոչ կամիմ ես, թէ¹ եղիցին
այդ ձեզ ի ձեռաց իմոց, որպէս և յա-
ռաջագոյն իսկ: 2 ասացի ձեզ:

345 Եւ հրամայեաց վասն նոցա և տարան
ի մահ սրոյ ի ձեռն [Բ400a] կառափչի
միոջ և տասն զինուորս ընդ նմա, զի ել-
ցէ կառափնեաց զնոսա արտաքոյ քաղա-

քին, ի տեղւոջ որ⁵ հարուստ հեռի իցէ.
վասն մարդկան քաղաքին, զի մի տրտմու-
թիւն ինչ լինիցի ի պատճառս նոցա:

350 Եւ իրրև ընկալաւ կառափին հրաման
ի դատաւորէն՝ առ զերկոսեան և ել զիշերի
հանդերձ տասն⁴ զինուորաւքն ընդ դուռն
արեւմտեայ քաղաքին: Եւ պատահեցան
կառք մի որ ելանէին ի քաղաքէ անտի,⁴
355 և նստուցին զերկոսեան ի կառսն և տա-
րան զնոսա ի լեռանն, որ է ի հիւսիսոյ⁵
կողմանէ քաղաքի Երովմանիթաւ, որ ա-
նուանեալ կոչի⁶ Տեղի Դից Կիկլայ:

360 Իրրև հասին անդր ի ջուցին զնոսա
ի կառաց անտի, յորում նստէինն: 7 Երն-
ծային և ուրախ էին, զի եհաս ժամ
պատկելոյ նոցա, որում սպասէին: Եւ
խնդրեցին⁸ ի կառափէն և ասեն. Թողա-
ցո՞ զմեզ սակաւ մի զի կացցուք յաղաւթս:

365 Ասէ ցնոսա⁹ կառափին. Խնդրեմ և
ես ի ձէնջ և աղաչեմ արարէք աղաւթս
ի վերայ իմ: 10 որ մեղանշեմ ձեզ և մե-
ռանիմ առաջի աստուծոյ:

370 Իրրև կացին յաղաւթս երկոքեան ի
միասին՝ և կառափին և զինուորքն կա-
յին յետոյ նոցա և մատուցանէին աղաւ-
թըս և խնդրէին և նոքա որորմութիւն
յաստուծոյ:

375 Եւ ասեն վկայքն երկոքեան¹ ի միասին.
Հայր տեսան մերոյ Եիսուսի Զրիստոսի
ընկալ զհոգիս² մեր առ քեզ և դու ժո-
ղովեա զմարմինս մեր մինչև յայր յա-
րութեան քո, այն, զոր դու միայն զի-
տես և որդի քո սիրելի փրկիչ մեր, և
380 խառնեա զմեզ ընդ երկրպագուս քո և
ընդ բանակս վկայից քոց:

Եւ հաւանեցուցին զկառափինսն⁵ թէ
վասն զի զիշեր է այժմիկ և ոչ են մաւտ
որեար մեր և եղբարք, մի վհատութիւն
լիցի ձեզ թաղել զմարմինս մեր և ծած-
կել զանդամս մեր: 4 ըստ սովորութեան,
որ է յաշխարհի:

Եւ լի ուրախութեամբ էր Շմնա. դար-
ձաւ հայեցաւ յարեելս⁵ և անկաւ ի վե-

8 Բ «ի վերձեր աննե»: 9 Բ «անդի»

10 Բ «մեզ»: 1 Բ «ահաւասիկ»: 2 Բ «քրիստոսից»

5 Բ «որ արգիւտաւ կ'արե կամ ապրե»: 4 Բ «անդի»: 5 Բ

«ձե յի»: 6 Բ «յոյժ զարմացաւ»: 7 Բ չիք, ընդ նոսա»: 8 Բ

«անկամ»: 9 Բ «նմա սակաւ ժամանակ»: 10 Ա «ընդոսա»

1 Բ «նեք»: 2 Բ չիք

5 Բ «որ»: Ա «որ»: Յին զերեւ ընդեւ նշանով: 4 Բ չիք

5 Բ «որ ի հրասո»: Ա «որե հրասաւոյ»: 6 Բ չիք 7 Բ չիք «յո-

րում նստեինն»: 8 Բ «խնդրեին»: 9 Բ չիք Ա «ընդոսա»: 10 Բ

«ի վերա իմ աղաւթս»: 4 Բ չիք 2 Բ «զոգիս»

5 Բ «զկառափին»: 4 Բ չիք 5 Բ «յարեւելաւ»

590 րայ ծնկաց իւրոց առաջի կառ[Ա459b]ափ-
չին և առէ խրախուսելով: Մատիւր և ա-
րա՛ որպէս հրամայեալ է քեզ:

Մատեաւ կառափիչն և⁶ վերացոյց
զսուրն: որ ի ձեռին իւրում, իջոյց⁷ և
395 հար զնա և ի բաց էառ զգլուխ նորա
և այլ ոչ ևս կրկնեաց:

Եւ անկաւ ի գուճ առ նմին Գորիա ընկեր
իւր,⁸ նայեցաւ և նա յարեւելս⁹ և պար-
զեաց զպարանոց իւր առաջի կառափ-
600 չին,¹⁰ և հար զնա միով սրով և այլ ոչ
ևս¹ կրկնեաց:

Եւ մատուցին զինուորքն զմարմինս նո-
ցա մի առ մի, թողին զնոսա այնպէս և
ինքեանք չոգան մտին¹ ի քաղաքն:

605 Իբրեւ մտանէին զինուորքն ի քաղաքն,²
պատահեցան նոցա ժողովուրդք բազում
մարդկան: Հարցանէին զզինուորսն, թէ
Ո՛ւր կառափեցիք զնոսա: Եւ³ ասեն. Ի
Տեղի Դից Կիկղայ: Եւ բաղում մարդիկ
610 ելին ի խնդիր նոցա, քանզի լուսացաւ
այնուհետեւ:

Եւ ընդ առաջին ժողովոցն, որ ելին,
[A400b] էր⁵ դուստր Շմոնա վկայի Ե-
լին արք և կանայք և ամիոփեցին զմար-
615 մինս նոցա և ժողովեցին զհոգ⁴ արեան
նոցա հոգաբարձութեամբ: Եւ բերին բա-
զում խունկս անուշունս⁵ և զմուռս և
պատեցին զմարմինս նոցա կտաւաք: Եւ
եղին զնոսա յարկեղի միջ մեծի և զարկ-
620 զըն տարան եղին ի գերեզմանի միջ, որ
էր անդ: Եւ ասէին ի վերայ նոցա սաղ-
մոսս և մգրիլայս և փառաւոր առնէին
և աւրհնէին զտէր աստուած մեր վասն
ժուժկալութեան համբերութեան⁶ վկա-
625 յիցն, թէ որչափ նեղութիւնս և կտտանս
անցուցին ընդ նոսա նեղիւքն և նոքա

ի ճշմարտութենէ հաւատոց իւրեանց⁶
ոչ փոխեցան: Բանդի իբրեւ լսէին վասն
այլոց⁷ վկայից, որ պատկեցան ի տեղիս
630 տեղիս, երանի տային նոցա, զի արժանի
եղեն⁸ լինել վկայք Բրիստոսի: Եւ զոր
խնդրէին և ակն ունէին այնմիկ, տուաւ
նոցա ի տեսանէ իւրեանց:

Եւ եղև պատկումն երանելեացն յա-
635 ւուրս Կոնս և պիսկոպոսի նորուն քաղա-
քի ի փառս Բրիստոսի աստուծոյ մերոյ:
Ընդ որում Հաւր և Հոգւոյն սրբոյ փառք
յաւիտեան,⁹

Ա-ի յիշատակարան. «Զստացող սորա զՈ՛ւ-
րեն կուսակրան քահանա յիշեալիք ի սուրբ
յաղաթս ձեր, աղաչեմ. և զանարժան գրողս
զյեաթինս մի մոռանայք, զի և տէր զձեզ յի-
շեցէ:» *

Դալուստ Տ. Մկրտչեան

6 A շեք 7 A „լսեին զայլոց“ 8 A „են“ 9 A „այժմ եւ յա-
ւատեան յաւիտենից, ամէն“

* Այս վկայարանութիւնն իբրեւ աղբիւր է
ծառայել Ագաթանգեղոսին: Այդ մասին մեր
ուսումնասիրութիւնը, մանրամասն բաղդատու-
թեամբ և գիտողութիւններով, մեզնից անկասկապա-
ճառներից ստիպուած, յետաձգում ենք Արարատի
յետագայ համարին:

6 A շեք 7 A շեք „որ ի ձեռին իւրում, իջոյց“ 8 A շեք „քն-
կեթ իւր“ 9 A „յարեւելաւ“ 10 A „սրոյն“

1 շեք 2 A շեք „իբրեւ . . . ի քաղաքն“

3 Ա շեք 4 A „զոգով“ 5 Ա „անդղոս“ 6 A „անդղունս“